

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд
на КАТЯ ГЕОРГИЕВА КИРИЛОВА
на тема

„Промененият модел на съвременното детско книгоиздаване
в България“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
по професионалното направление 3.5. Обществени комуникации
и информационни науки (Журналистика – Детско книгоиздаване)

от ПРОФ. Д-Р ВЕСЕЛИНА ЙОРДАНОВА ВЪЛКАНОВА
Категра „Пресжурналистика и книгоиздаване“,
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТА

Катя Георгиева Кирилова е зачислена като редовна докторантка в Катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“ по докторската програма „Детско книгоиздаване“ с научен ръководител проф. д-р Алберт Бенбасат на 20 януари 2013 г., а през януари 2016 г. е отчислена с право на защита, след като е изпълнила учебните и изследователските дейности по индивидуален план и след три положителни годишни атестации на работата ѝ по докторската програма.

Дисертацията е насочена към защита след предварително обсъждане в катедрата в разширен състав на 10 ноември 2016 г.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Дисертационният труд на Катя Кирилова с обем 313 страници основен текст, в това число увод; изложение, структурирано в три глави; заключение; библиография от 252 заглавия, от които 231 източника на български език, 10 на руски език и 11 на английски език. Количеството и най-вече типологията на представените източници са доказателство за сериозните, широки проучвания върху изследователското поле на дисертационния труд. Включени са 5 приложения с обем 73 страници, и лична преценка на научните и научно-приложни резултати и приноси.

Като вътрешен рецензент на катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“, където се проведе предварителното обсъждане, със заговорство отбелязвам, че дисертационният труд беше преработен и редактиран, като Катя Кирилова се съобрази с мнението на рецензентите и на участвалите в дискусията. Така благодарение на редица съдържателни и технически промени и постапробационната редакция на текста дисертационният труд е теоретично по-плътен и значително по-ефективен от гледна точка на доказването на изследователските тези.

По темата на дисертацията Катя Кирилова има 14 публикации в специализирани и научни издания, сред които стагии в сборници, електронни издания, научни списания и професионална периодика, и с това удовлетворява законовите изисквания по този критерий.

Авторефератът, приложен към документацията по защитата, е с обем 27 страници и включва: обща характеристика на дисертационния труд, представяне на основното му съдържание, заключение, основни приноси и публикации по темата. Авторефератът е адекватен на дисертацията, отразява по същество структурата, подхода и основните ѝ обобщения и отговаря на изискванията за автореферирание на дисертационен труд.

ПРЕЦЕНКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ПРОБЛЕМА

Трябва да бъде отбелязана актуалността на темата – трансформациите на специализираните към детската аудитория издателски практики, реагиращи на социокултурни, бизнес и технологични тенденции, статукво, комутации и отразяващи паралелно протичащи стилове, вкусове, нагласи в изкуствата, масовата комуникацията и образователните дейности, остава едно недостатъчно разработено научно поле, от една страна, а от друга – изследователски проблем, търсец осмисляне, анализ, обобщения.

Не без значение е и необходимостта от актуални теоретични разработки, които да обслужват академичните дисциплини в тази област, а и да дават на индустрията изследвания върху новото и най-новото българско книгоиздаване, специализирано за деца.

ПРЕЦЕНКА НА КАЧЕСТВАТА И ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията си поставя като основна цел да детерминира основните характеристики на детското книгоиздаване, да изведе факторите на модела, да обобщи основните етапи на неговото развитие в България, като акцентира върху издателските практики на посттоталитарния период.

В ПЪРВАТА ГЛАВА на дисертацията докторантката търси началото на детската литература и издаването за деца, като ги обвързва с *„постепенното осъзнаване на спецификата на детската физиология и психология и респективно с особеностите на възприятията и потребностите на малките“* (с. 19). Тук са разгледани основните етапи на формирането и развитието на детското книгоиздаване. Чрез анализ на професионалните и маркетингови аспекти на издателската дейност, в контекста на психологията и педагогиката и в съпоставителен план спрямо другите направления в издателските дейности са очертани основните характеристики на модела. Катя Кирилова

стъпва на триагата „дух, тяло и стока“, анализирайки възрастовите специфики при възприятието на книгата и свързаните с тях изисквания–качества–параметри на всеки професионален продукт.

Логично, анализът във ВТОРАТА ГЛАВА се насочва към българските проявления на очертаня издателски модел, като е разгледано диахронното развитие на детското книгоиздаване у нас с фокус към „златния“ период между двете световни войни, значителните му трансформации през тоталитарното време с основните фактори, определящи структури, издателска картина, рефлексии, повлияли значително книгоиздателските практики след промяната.

Несъмнено приносна, тази част от дисертацията извежда основните характеристики и очертава облика на българското детско книгоиздаване от Възраждането до края на 80-те години на XX век, като търси паралели с европейската традиция и факторите, повлияли върху нея през XIX и XX век.

В същинската ТРЕТА ГЛАВА, на базата на собствена периодизация, е направен опит да се открият водещите характеристики на модела на детското книгоиздаване във вътрешната динамика на най-новото време и, на базата на анкетно проучване, чрез вглеждане на отражения и влияния на

световни процеси и развития в сектора върху рогните дейности и практики.

Либерализацията на печата, реализирането на свободата на словото, социокултурните, икономическите и технологичните трансформации бележат и развитието на издателските дейности и се отразяват осезаемо и комплексно върху процесите, структурите, организацията на работата в издателствата, а и върху аудиторията.

Затова и Катя Кирилова е проследила пространно нестатичното развитие на издателската дейност и кардиналните промени в системата и в книготърговията през четвъртвековния посттоталитарен период. Библиометричните анализи на базата на данни от НСИ, Националната агенция за ISBN и нейния Национален регистър на издаваните книги в България и графично представените количествени параметри на детското книгоиздаване през периода през издатели, авторство (българско/чуждо), през години, през жанр и възрастова група, през тираж и брой заглавия, през формат дава представителност на изводите и обобщенията и бърза видимост на анализите и съпоставките.

Очевидно, анкетата с професионалисти е източник на много интересни резултати за българските практики и световните тенденции в книгоиздаването. Само мога да

съжалявам, че оттук не е дошла идеята за разработване на авторски алгоритъм на изследването, който би бил по-ефективен като научен подход и би допринесъл за теоретически по-плътнo изложение и за избягване на на места дескриптивния характер на дисертацията.

ВЪПРОС:

- Периодизацията в третата глава (въведена на с. 192) базира ли се на някакви ярко открити темпорални специфики на петте периода, следва ли някакви кардинални събития, процеси, тенденции в българското книгоиздаване или в средата му и кои са те?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- С очертаването на теоретичните, тематични и проблемни аспекти на детското книгоиздаване в България от възникването му до наши дни;
- С цялостния ретроспективен анализ на издателската дейност за деца в България;
- Със събирането, анализа и обобщенията на разгърнатата статистическа информация за развитието на профила през последните 25 години;
- С извеждането на ключовите тенденции, практики, перспективи в българското детско книгоиздаване

настоящият дисертационният труд има свой принос в изследванията по обществени комуникации и информационни науки: по книгоиздаване, книгознание, история на книгата, комуникационен мениджмънт.

В заключение, предвид много доброто познаване на изследвания терен, сериозните проучвания и натрупвания по предмета, безспорните достойнства на дисертационния труд, изложени тук, ПРЕПОРЪЧВАМ НА УВАЖАЕМИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ ДА ПРИСЪДЯТ НА КАТЯ ГЕОРГИВА КИРИЛОВА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ ПО 3.5. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ И ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ.

12.01.2017 г.

Автор на рецензията:

Проф. д-р Веселина Вълканова